

תרומת איברים

עמדות נוצריות מאת: ד"ר איתן (אטיין) לה־פיקאר

ד"ר איתן (אטיין) לה־פיקאר הוא רופא קתולי יליד צרפת. ד"ר לה־פיקאר חי בישראל מזה 19 שנה, הוא למד באוניברסיטה העברית בירושלים וכיום הוא מרצה לאתיקה רפואית בבית הספר לרפואה באוניברסיטת תל אביב. בנוסף לכך הוא מנהל את "בית הגת" שבשכונת עין כרם בירושלים. "בית הגת" מוקדש למפגשים בין אנשים הנבדלים בדתם, בתרבותם ובאורח חייהם.

מאז התקדמות הרפואה והתפתחות האפשרויות להשתיל איברים, נוסחו ומנוסחות תגובות נוצריות שונות לסוגיה זו. חשוב להדגיש שהדת הנוצרית איננה מקשה אחת; ישנם הבדלים גדולים בין הזרמים הנוצריים השונים, ובעיקר בין שלושת הזרמים העיקריים: הקתולי, הפרוטסטנטי והאורתודוקסי. גם בתוך כל זרם נשמעים לעתים קולות שונים.

קראו את תפיסות הזרמים השונים, ענו על השאלות והשלימו את המשפטים החסרים.

הגישה הפרוטסטנטית

ככלל, הפרוטסטנטים לפליגיהם השונים אינם אוסרים תרומת איברים, אך מדגישים מאוד את חשיבות הדיון בכל מקרה לגופו (בניגוד לכנסייה הקתולית המטה להציע פסיקה אחת המתאימה לכל המקרים). הפרוטסטנטים מדגישים שהאחריות המוסרית היא של הפרט, לפיכך הם אינם פוסקים הלכה בשאלות מוסריות.

באיזו מן התפיסות הנוצריות שהזכרו מצאנו גישה דומה באשר לפסיקת פסקי הלכה?

בתוך הזרם הפרוטסטנטי ניתן להבחין בשני פלגים עיקריים: הפלג המסורתי, והפלג האחר. הפרוטסטנטים המסורתיים מציעים לעיתים למאמיניהם "חומר למחשבה" - מחשבות ודברי הגות בשאלות מוסריות, פרי דיוניהן של וועדות תאולוגיות שונות. יש להדגיש שוועדות אלה אינן פוסקות פסיקות חדי־משמעיות.

איזה יתרון יש לדעתכם בהצגת חומר למחשבה, ללא פסיקה חדי־משמעית?

הפלג האחר מפולג יותר. פעמים רבות הכומר המקומי פוסק עבור קהילתו, ובמקרים אחרים המאמינים מסתמכים על דבריהם של מטיפים ידועי שם.

בשתי הפסקאות האחרונות (המסומנות במסגרת) מתוארות שלוש דרכים שונות לקבלת החלטות בזרם הפרוטסטנטי:

1. ....
2. ....
3. ....

התפיסה הפרוטסטנטית המסורתית נוטה להתיר תרומת איברים בתנאי שמכבדים את רצון התורם או משפחתו, כמו גם את צורכי המושתל ומשפחתו.

בין הפרוטסטנטים שאינם מסורתיים ראוי להזכיר את הזרם האוונגליסטי. האוונגליסטים רואים בתרומת איברים מן המת מעשה צדקה של אדם לאחר מותו, ברוח העיקרון "ואהבת לרעך כמוך". גם הם מדגישים שיש לוודא כי תרומת האיברים תתבצע ללא פגיעה בכבוד המת או במשפחתו.

בין השאר, אוסרים האוונגליסטים קבלת תשלום עבור תרומת איברים, ודורשים להימנע מהשתלות שאינן תורמות באמת לאיכות חייו של המושתל.

רגע, אני רוצה לסכם,
בתוך הזרם הפרוטסטנטי ישנם שני זרמים עיקריים:
הזרם .....
והזרם .....
הזרם האוונגליסטי שהוזכר,
שייך לזרם .....

הגישה הקתולית

התאולוגיה (תורת האלוהות, חקר הדת) הקתולית עוסקת בנושאים פילוסופיים ומשפטיים. המטרה היא לדון בנושאים שונים בדרך הגיונית, ולהציג למאמינים פסיקות חדי־משמעית כיצד עליהם לנהוג.

התפיסה הקתולית שונה לגמרי מזו האורתודוקסית, כאן משתדלים דווקא.....

הכנסייה הקתולית קובעת "הלכות" לא רק בעניינים מעשיים אלא גם בנושאים רוחניים ומוסריים.

גם נושא תרומת האיברים עלה לדיון במסגרת הדיונים ההלכתיים בכנסייה.

האפיפיור יוחנן פאולוס השני (1920-2005) הכריז שהכנסייה הקתולית מקבלת את חוות הדעת הרפואית הקובעת שאדם שמת מוות מוחי נחשב מת לכל דבר.

זה אומר שהכנסייה הקתולית מאפשרת הנצלת איברים שאדם שמת מוות מוחי, כיוון שהוא נחשב כמת!

הפסיקה הקתולית היא שתרומת איברים במצב של מוות מוחי, אינה גורמת זלזול במת, ולכן אין כאן התנגשות בין ערכים.

למרות אמירה זו, אין פסיקה קתולית חדי־משמעית בנושא תרומת איברים, גם כאן ניתנת לכל אדם אפשרות להפעיל מערכת שיקולים אישית בהחלטה זו.

לפי הקטע האחרון, עלולה להתגלות סתירה בין שני ערכים:

.....

אך למעשה

שימו לב: האם לפי קטע זה נפסק פסק הלכה קתולי המחייב אנשים לתרום איברים?

כמו בתפיסה האורתודוקסית, גם האפיפיור יוחנן פאולוס השני דיבר על תרומה מאהבה. כמו כן, הוא חשב (בניגוד למקובל במדינות מסוימות) שיש צורך לבקש אישור ממשפחת התורם, ושהתרומה צריכה להיות תמיד בחינם, שכן מה שחשוב הוא לא לְמַסְחֵר את גוף האדם.

האפיפיור יוחנן פאולוס השני דיבר על "תרומה מאהבה", האם אתם יכולים לחשוב על דוגמאות לתרומות שאינן מאהבה?

אם כן, אני מבינה שהפסיקה הקתולית היא שמותר לתרום איברים, אך גם כאן האדם הוא שמחליט בסופו של דבר אם לעשות זאת.

הגישה האורתודוקסית

התפיסה האורתודוקסית גורסת שמטרתה של הדת היא ללוות את המאמינים בחיי האמונה שלהם. לכן האורתודוקסים ממעטים בפסיקת הלכות גורפות וחד־משמעיות.

הבנתי, בזרם האורתודוקסי הגישה היא יותר..... ופחות.....

גם בנושא תרומת האיברים (כמו בנושאים רבים אחרים) מותרים האורתודוקסים את ההחלטה אם לתרום או לא בידי המשפחה. כאשר דנים בתרומת איברים, מתמקדת התפיסה האורתודוקסית בדילמות ובהתלבטויות האנושיות, למשל: במתח בין הרצון להשאיר את הגוף שלם לבין נכונות (התורם או משפחתו) לתרום איברים ולוותר על שלמות זו מתוך אהבה ורצון לעזור לאחר.

התפיסה האורתודוקסית מתייחסת גם למחשבותיו של המועמד להשתלה, למשל, האם ירצה בתרומה אם ידע באילו נסיבות ניתנה? גם הרופא - מבצע ההשתלה - הוא דמות מפתח בסיפור.

ניתן לסכם כי האורתודוקסים מחשיבים יותר את היחסים בין האנשים ופחות את השיקולים הפילוסופיים או המשפטיים הקבועים.

אני מבין, בתפיסה האורתודוקסית כל מקרה נבחן לגופו. ההחלטה מתקבלת אחרי בחינה של המקרה המסוים ולא על פי עקרונות קבועים מראש.

נכון, יש כאן גם תשומת לב מיוחדת לרגשותיהם ולדעותיהם של האנשים המעורבים, ועל פיהם יש להכריע בכל מקרה.

רשמים לאחר הקריאה:

- לפני קריאת המאמר חשבתי ש...
- תפיסה אחת שהפתיעה אותי היא...

לסיכום,

- על אף ההבדלים, חשוב לציין את המשותף לכל הזרמים בצורות:
- כל הזרמים הנוצריים מתירים השתלת איברים, אך נמנעים מלפסוק שתרומת איברים היא צו דתי מחייב.
  - כל הזרמים דנים בשאלות האנושיות והמעשיות שמעורר הנושא, ולא רק בשאלות הפילוסופיות והמשפטיות.
  - כל הזרמים מתנגדים נחרצות לקנייה ולמכירה של איברים להשתלה. כל תרומת איברים צריכה להיות פרי נדיבותו של תורם חי או של משפחתו של תורם שנפטר.
  - יש להדגיש שבכל הזרמים אין רואים סתירה בין תרומת איברים לבין האמונה בתחיית המתים.